

BUITEN

16^E JAARGANG N^O. 19.

ZATERDAG 13 MEI 1922.

Foto Anderson.

HERINNERINGEN AAN VENETIË.
RIO DE TEATRO MALIBRAN.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE VERDWENEN DOCUMENTEN (19), UIT HET AMERI- KAANSCH VAN GARDNER HUNTING	BLZ. 218
DE BLOEMENTUIN, DOOR N. V.	„ 219
HERINNERINGEN AAN VENETIË, DOOR M. DE ROUVILLE, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 217, 220—223
BIJ DEN PUT, DOOR A. H. K. MILO	„ 222
DE GROOTE HOUTPOORT TE HAARLEM DOOR A. I. GEÏLLUSTREERD	BLZ. 224
DE PET, DOOR J. M. ST. P.	„ 224
HET VOORJAARKOMT (GEDICHT), DOOR D. A. POSTEMA „	225
BLOEIENDE VRUCHTBOOMEN, DOOR R. TEPE, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 225—227
PADEN, DOOR TINE COOL	BLZ. 225
WAT IS INSTINCT? DOOR C. BINGHAM NEWLAND (VERVOLG).	BLZ. 226
GEVEL AAN DE VOORSTRAAT TE UTRECHT, ILLUSTR. „	228
ONTVANGEN BOEKEN, ENZ.	„ 228

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men geieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens geieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

DE VERDWENEN DOCUMENTEN.

19) *Uit het Amerikaansch van GARDNER HUNTING*

Hij en Graham keken mij vreemd aan, maar vóór wij spraken weerklonk een kreet van Tante Charlotte. „Donna! Kind, wat is er gebeurd? Je bent gewond!” Ik keerde mij om terwijl de angst mij om het hart sloeg. Had ook zij verzwegen dat zij getroffen was? Eensklaps zag ik op haar wit kraagje en haar blouse en op den kraag van de jas, die zij had gedragen, bloedvlekken.

„Meisjelief!” riep ik uit, haar arm grijpend. „Heeft die duivel je gewond? Ben je gekwetst?”

Verbaasd keek zij op. Toen glimlachte zij.

„Ik weet het niet. Ik heb niets gevoeld”.

Haar tante nam haar mee naar de bibliotheek. De dokter volgde snel, en King en ik bleven alleen.

„Zoo,” zei hij, „ben je teruggekomen”.

Hij keek mij woedend aan.

„Zeg mij eens,” vroeg hij, „wat ben je eigenlijk? Een schurk of een gek?”

DE RTIENDE HOOFDSTUK.

Het licht in de hal viel op zijn gelaat. Ik keek hem in de oogen en werd kalm, en toen ik zijn woede zag, begreep ik de oorzaak.

„King,” zei ik rustig, „ik ben geen schurk. Ook ben ik niet de gek, waarvoor je mij houdt”.

Ik liep langs hem heen. Bij de deur der bibliotheek bleef ik staan en keek naar binnen. Ik hoorde Donna lachen en ik wist dat zij niet gekwetst was. Toen liep ik langzaam de trap op. Mijn wonden waren koud en stijf, en deden nu veel pijn. Ik moest mij aan de trapleuning vasthouden. Ik kroop voort tot aan mijn kamer, draaide het licht op en viel, flauw en

duizelig, neer in een stoel. Toen werd alles zwart voor mijn oogen en ik was bewusteloos.

Toen ik bijkwam, lag ik in bed, stevig in verband gewikkeld, en Dokter Graham stond naast mij.

Mrs. Griggs, de huishoudster, was in de kamer bezig. Aan het voeteneinde van het bed stond de oude John.

„Zoo, kom je weer bij, jonge man?” waren de eerste woorden van den dokter.

„Ben ik flauw gevallen?” vroeg ik.

„Het was bijna veel erger geweest dan dat,” zei hij ernstig.

„Je bent opmerkelijk sterk”.

„Ja,” zei ik. „Wat is er gebeurd?”

„De schouderwond is niet ernstig. De kogel in je zijde heeft een diep gat gemaakt. Ik weet nog niet hoeveel last die ons nog zal veroorzaken.”

„Niet veel,” antwoordde ik hem. „Daarvoor deed hij niet genoeg pijn”.

Hij glimlachte.

„Jelui kerels van het reuzentype weten niet wanneer jelui gewond zijt.”

Maar ik wist het wel.

„En Miss Philbric?” vroeg ik.

„Zij is niet gewond. Het was uw bloed — bijna je hartebloed, jonge vriend — dat op haar was neergedruppeld. Maar zeg eens, hoe konden ze je zoo laag in je zij raken over het achtergedeelte van den wagen heen?” vroeg hij mij met een vreemden blik in zijn oogen.

„Ik stond,” zei ik.

„Terwijl Donna de auto bestuurde?”

„Ja, zij zal u er alles van vertellen.”

„Dat heeft zij al gedaan. Maar dat wist zij niet. Zij wist niet dat je gewond was,” voegde hij erbij.

„Neen. Maar vertelt u haar niet meer dan noodig is. Kanik morgen opstaan?”

„Zeker niet. Je moet stil blijven liggen tot ik weet waar de kogel is, die dat gat in je zij heeft gemaakt”.

Ik keek hem aan. Ik wilde niet stil blijven liggen. Ik lachte.

„U gelooft toch niet dat ik mij op die manier uit het spel laat dringen?” vroeg ik.

Hij antwoordde niet op mijn vraag. In plaats daarvan deed hij een andere.

„Wanneer heb je het laatst gegeten?”

Ik dacht na. Ik had dien dag zeer zeker niets gehad. Dat herinnerde ik mij gaandeweg.

„Gisteravond,” zei ik grinnkend.

„Dat dacht ik wel. Donna heeft sedert van morgen niet gegeten. Waren jelui van plan je te laten doodhongereren? Maar het meisje heeft het grootste deel van den tijd geslapen. Jij niet, en wat meer zegt, je hebt een paar pinnetjes bloed verloren, zooals uit je kleeren blijkt. Ik denk dat zelfs jij wel een poosje wil blijven rusten om op je verhaal te komen.”

Hij keerde zich naar de huishoudster, die glimlachend naderbij kwam.

„Voelt ge u beter, mijnheer?” vroeg zij vriendelijk en stak haar hand uit om met een moederlijke beweging mijn kussen glad te strijken.

„Ja,” zei ik, „ik voel mij best”.

Ik knikte den dokter toe, die naar beneden ging en mij volstreekte rust voorschreef. Oude John was vol attentie voor mij en toen at ik van hetgeen Mrs. Griggs op een blad voor mij bracht. Maar mijn gedachten verwijlden niet bij deze dingen. En ik wist dat de liefde haar wortels te diep in mijn hart had geslagen, dan dat zij er ooit weer uitgerukt kon worden.

Maar Mr. Griggs wilde praten.

„Ik dacht ook dat zij haar broer was, Mr. Randall,” was de opmerking, die mijn aandacht trok.

„U?”

„Ja, ik zag haar nadat zij zijn kleeren had aangetrokken en de muts had opgezet. Ik dacht geen oogenblik dat zij Hal niet was. Niemand dacht iets anders — behalve Mr. King. En toen u haar meenam dachten wij allen dat het Hal was. En de politie dacht het ook en vervolgde u”.

Eensklaps kwam een herinnering in mij op.

„Het meisje!” riep ik uit. „En het meisje Aileen? Zij gaf het alarmsein”.

„Alarm?” herhaalde de huishoudster.

„Ja, ik passeerde haar in de hal, toen ik op weg naar de garage was. Voor ik met den wagen wegreed, hoorde ik haar de politie oproepen”.

De vrouw keek mij vreemd aan.

„O," sprak zij. „Nee, nee! Dacht u dat. Weet u wat zij deed?"
„Ik hoorde haar om hulp roepen".

„Nee, dat hebt u niet gehoord!" riep Mrs. Griggs verontwaardigd uit. „Luistert u: Ik zag dat door het raam van de linnenkamer. Ik zag u weggaan en ik zag Aileen bij mij in de kamer terugkomen en stil wachten om te zien wat er verder gebeurde. En toen holde een van de agenten langs het raam en wilde het laantje naar de garage inslaan. En wil u weten wat dit meisje toen deed? Zij rende terug naar de hal en naar de buitendeur en gilte alsof zij vermoord werd. En zij riep den agent terug en zei: „Hier is hij, hier is hij," tot de man destoeop oprende. En zij bracht hem naar boven en half door de hal voor hij vermoedde dat hij beetgenomen werd. En toen was het te laat. Toen was u weg".

Ik ging op mijn elleboog leunen, niettegenstaande het verbod van den dokter.

„Lieve help!" zei ik. „Ze is een kraan. Zij moet een be- looning hebben".

„Zij verlangt er geen, Mr. Randall," zei de huishoudster. „En wat meer is, ik weet nu wat het met dien plattegrond is. Zij heeft het papier gevonden bij diezelfde trap, waar u langs bent gegaan. En dat is een nieuwe aanwijzing voor dat vreemde geval met de sigaretten."

„Sigaretten?" vroeg ik. „Wat weet u van sigaretten?"

„Van de sigaretten, die Mr. King op de vliering vond," antwoordde zij, mij verbaasd aankijkend.

„O," zei ik, „heeft King ook sigaretten gevonden? Ik ook. Op de vliering, zegt u?"

„Ja, op den grond — vier".

„Welk merk waren zij?" vroeg ik.

„Peacherino," sprak zij.

„Zoo, zoo. Ik heb er vanmorgen een op het zijpad gevonden. Ons spook rookt. Maar de vliering, zegt u? Wat beteekent dat?"

„Ik weet niet wat het beteekent," antwoordde zij. „Niemand schijnt het te weten. Mr. King heeft den heelen avond nadat hij hier terugkwam, ernaar rond gesnuffeld."

„Zoo, zoo, is er een weg van de vliering naar de hal?"

„Welneen, mijnheer, geen directe weg".

„Nee? Nu dan is het geheim nog niet opgelost, nietwaar?"

„Ja," sprak zij.

Onder het spreken stond zij op. Er was iemand bij de deur en ik keek op toen er geklopt werd.

Het was Donna. Een oogenblik was mijn beker van tevredenheid vol, maar bijna onmiddellijk werd hij mij van de lippen gerukt. King was bij haar. Samen kwamen zij op mij toe. Het meisje snelde vooruit.

„Dan Randall!" riep zij uit. „Je bent gewond! Je bent gekwetst daar op den weg, en je hebt mij er niets van verteld!"

Ik lachte en uit het diepst van mijn hart dankte ik den man, die op mij had geschoten. Ik kon ook niet nalaten de hand te grijpen, die op het kussen rustte.

„Het is gelukkig," zei ik, „dat de man, wien wij een koud bad gaven, niet zoo vlug met zijn geweer was als de vriend, die hem tehulp kwam."

Zij glimlachte niet. Zij rilde.

„Ik wist niet hoe dicht hij erbij was je te dooden," sprak zij.

„Hij was er niet dicht bij," antwoordde ik. „Zijn oogen waren vol modder, maar hij moest schieten. In blinde hulpe-loosheid haalde hij alleen maar den haan over."

Ik keek naar haar op, terwijl de liefde voor haar mij blind maakte voor alle andere dingen, nu zij zoo dicht mij bij stond en haar hand in de mijne liet rusten. Zij zag vriendelijk glimlachend op mij neer.

„Ze hebben ons toch niet gepakt," sprak zij eenvoudig.

„Nee," zei ik, „ze hebben ons niet gepakt".

King stond bij het onderende van het bed. Ik voelde zijn blik op mij gericht en keek hem aan. Hij mocht wel eens een oogenblik van jaloerschheid hebben na zijn behandeling jegens mij.

„Wanneer hebben ze op je geschoten?" vroeg hij.

„O, van avond," antwoordde ik hem luchtig.

Hij kreeg een kleur van ergernis en z'n oogen begonnen te glinsteren. Maar Donna keek verschrikt van den een naar den ander.

„Wat beteekent dat?" vroeg zij scherp.

De huishoudster had ons alleen gelaten. Kings woede ging alle grenzen te buiten.

„Donna," zei hij, „als je dien man kent, zeg mij dan wie hij is".

Zij keek hem verbaasd aan.

„Wie is hij?" vroeg de toornige man nog eens

„Zeg hem wie ik ben," zei ik tot het meisje, terwijl ik haar zachte vingers vasthield.

Zij keek weer op mij neer en langzaam steeg een blos van haar wangen tot haar voorhoofd en bedekte haar heele ge- laat, terwijl zij antwoordde:

„Hij is Dan Fandall".

Dat was alles. Ik was tot in mijn ziel bewogen. Ik lachte.

„Bob King," zei ik, „ik houd je voor een man. Als je dat bent, zeg dan nu wat je tegen mij hebt."

Maar zijn achterdocht was te hevig voor eerlijke woorden.

„Waarom rook je sigaretten op de vliering?" vroeg hij hoonend.

Ik kon nauwelijks mijn ooren gelooven. Maar een van de dingen, die een man tot een grooten dwaas kunnen maken, is zeker wel jaloerschheid. Ik lachte luid.

„Peacherino-sigaretten?" vroeg ik.

„Ja!" riep hij uit. „Wat ben je voor een bedrieger? Wat voor een leugenaar en kermisklant?"

„King, King," zei ik kalm, „doe toch niet zoo dwaas, door te trachten mijn vijand te wezen. Hebben wij niet al vijanden genoeg, zonder onderling ruzie te maken? Maar toch wil ik je antwoorden. Ik heb sedert mijn zestiende jaar geen si- garetten gerookt. Als je het doosje hebt gevonden in den zak van de jas, die ik vanmorgen hier op den stoel heb laten lig- gen, heb je naar je dacht een aanwijzing in handen gekregen".

„Zij lagen op je latafel," viel hij mij in de rede.

„Nu," zei ik, „dan heeft John ze daar gelegd, toen hij mijn jas wegnam om ze op te persen. Maar man, die sigaretten heb ik vandaag gekocht in het dorp om het merk te zien van een stompe dat ik buiten op het pad heb gevonden — even- als de stompjes, die jij op de vliering vondt."

(Wordt vervolgd).

DE BLOEMENTUIN.

Een bloem, die vooral de laatste jaren opgang maakt, is de Zinnia. Men zag ze het vorige jaar veel in de bloemen- winkels, en ze is inderdaad wel de moeite waard om gekweekt te worden. De bloem heeft den vorm van een margriet, maar is wat gevulder, en in vele mooie kleuren. Men zaait ze ook weer het best eerst in een bakje en indien mogelijk, verspeen ze dan onder glas nog een keer, om ze eind April buiten te planten op ongeveer 30 c.M. Men heeft Zinnia's in enkele en dubbele soorten. Het zijn dankbare bloeiers, welke bloeien tot aan de vorst. Wil men Riddersporen (Delphinium) hebben en heeft men ze niet als vaste planten, dan kan men ze heel goed zaaïen. Men denke er om dat de Riddersporen direct ter plaatse dienen te worden uitgezaaid, ze laten zich moeilijk verspenen. Men zaait in April of ook wel in het najaar en laat ze dan met eenige bedekking overwinteren. Als afstand voor de planten zou ik raden 30 c.M. Men heeft enkele dubbele, hooge en lage, in de kleuren rose, licht- en donker- blauw. In één adem met de Delphiniums noemen we de Papavers, die ook als vaste plant en als zaaïling voorkomen. Ze moeten eveneens direct ter plaatse worden gezaaid eind April begin Mei, en ook kan men ze in het najaar zaaïen voor het volgend jaar. De afstand is weer 30 c.M. en men heeft enkele en dubbele soorten in vele kleuren. We moeten bij het snijden van papavers er om denken ze nooit te snijden als de zon schijnt, liefst tegen den avond en dan als ze nog in knop zijn, tegen het uitkomen; doet men dit niet, dan vallen ze spoedig uit. Ze bloeien ongeveer van begin Juli tot eind Augustus. Een minder bekende bloem is de Godetia, echter een dankbare snijbloem. Eerst onder glas zaaïen en dan verspeenen en daarna buiten uitplanten, afstand onge- veer 50 c.M. De tijd van zaaïen is April en de bloeitijd van Juli tot September; men heeft witte, rose, roode en gevlekte soorten. Verder kunnen we nog noemen de Dahlia's, welke zich heel goed onder glas laten zaaïen. Ze worden dan ver- speend, indien mogelijk onder glas in potjes gezet en half Mei buiten geplaat, liefst op een donkeren dag en in vochtigen grond.

27 April.

N. V.

VERBETERING.

In het artikel „Annecy" (nummer van 6 Mei l.l. blz 214, 1e kolom, regel 12 en 14 van boven en regel 22 van beneden leest men: St. François de Sules. Moet zijn: St. François de Sales.

Zelfde bladz., zelfde kolom, regel 12 van beneden staat: Madame de Marens. Moet zijn: de Warens. Blz. 215, regel 10 van beneden staat: Vergrier. Moet zijn: Veyrier.

Foto Anderson. *PIAZZETTA DI S. MARCO TE VENETIË. OP DEN ACHTERGROND HET ST. JORISEILANDJE.*

HERINNERINGEN AAN VENETIË.

VOOR mij liggen eenige snoeren Venetiaansche kralen — een ervan is gelijk aan een Perzisch kleed, in dof-warme tinten, met vreemde motieven die aan kleine schaaldieren doen denken. Andere iriseeren met goudglans of zijn als paarlemoer, of vlammen op in rozerood en geel en zeegroen en oranje, als de avondhemel boven Venetië, zich weerspiegelend in de lagunen. En daarnaast staan grillige vazen en bekers en flesschen van Venetiaansch glas, met dezelfde vreemd diepzeemotieven en met denzelfden vreemden phosphorescerenden glans. En in die twee producten, beide zoo phantastisch broos en teer, zie ik de ziel van Venetië weerspiegeld, haar wezen uitgedrukt. Vochtig glanzend als een aquarel, of diep gloeiend in brand van kleuren, zoo ligt zij kaden de bespoelt. Zoo hebben wij haar gezien op stille dagen, als haar beeld zich weerkaatste in den vloed, — bij avond wanneer de hemel in het Westen fonkelde: flamingo-rood en geel, oranje en groen. Op grijze dagen als de stad zelve met haar paleizen meer licht scheen uit te stralen dan het uitspansel.... Zoo wild-phantastisch lag zij ook op dien stormachtigen avond, in Maart, toen de Sirocco het zeewater bij hoog tij opjoeg, en de Adriatische zee binnengolfde over den mozaïkvloer van de Piazzetta; toen de gele schijn der lantaarns bevend weerkaatste in het onstuimige water, nuen vloer van verschietend licht — en de regen neerstroomde, en de wind loeide en het felle bliksemlicht de duisternis doorkliefde, — toen de kaden van het Canal grande verdwenen waren onder het zwarte water, en wij wadend en van de eene traprede op de andere springend onze woning bereikten. Dan is Venetië wel waarlijk de Bruid der Zee!

Maar ook wanneer alles rustig is in de elementen, draagt zij overal den stempel van het water: de gansche atmosfeer is ervan doortrokken, zij schijnt te ademen in een doorzichtige koepel van doorschijnend licht; opalen glans ligt over alles, over haar Basilika, haar Paleizen met hun vergane en verschoten roode, grijze en gele tinten, hun kolommen, en hun beeldhouwwerk, — bovenal over dat Wonder der bouwkunst: het Dogenpaleis! Rustend op de stompe zuilen zonder voet,

die te kort lijken, half weggezonden in de aarde of nog niet ten volle eruit opgestegen — daarboven de tweede ommevang met de lichte, luchtige pijlers, zóó ijl en fijn — en toch den hoogen, rechten muur schragend, die, bekleed met rose en gele marmerplaten in ruitvorm en doorboord van onsymmetrische vensters en bogen, schijnt te spotten met de wetten der zwaartekracht —: een magische wand, door een raffijn kantwerk gekroond, terwijl, een koord gelijk, gedraaide pilaren de steile, gladde vlakken afsluiten. Vreemd wonderding, dat altijd weer de oogen tot zich trekt, mengsel van Westersche en Oostersche schoonheid, mengeling van alle stijlen — tooverbloem, ontsproten in een oververfijnd, geniaal kunstenaarsbrein — openbaring uit een ongekende wereld....

Rossig-blonde stad aan het blanke water, zelve gelijk aan een van de blonde weeldevrouwen, die hier ontloken, ontluiken moesten, met hun roomwitte huid, hun rood-gouden haren en den karmozijn-rooden kleen mond....

Dezen nacht zijn wij gewekt door een vreemdsoortig zingen. Het maanlicht scheen op het Canal Grande en alles rondom was doodstil. Toen verhoef zich een diepe, forsche mannenstem ergens ver weg, — en na een poos antwoordde nog meer van verre een tweede. Het was een soort beurtzang, een rhythmisch zingen zonder maat, iets als de responsariën in de Katholieke Kerk of als de zonnezang van den Muezzin op den ommevang eener minaret. Natuurklanken, die het zand- of watervlakten, van eindeloze klonk het, en vol geheimenis.

Of het dit zingen was wat Goethe bedoelde, toen hij in zijn „Tagebuch einer Italienischen Reise“ gewag maakte van iets dergelijks? Ook hij hoorde in maanlicht-nachten van iets geestenzang, en vernam dat het een oud Venetiaansch gebruik is van gondeliers en schippers en de visschers der omliggende eilanden. In zomernachten improviseeren zij aldus op de van buiten kennen als iedere Italiaan zijn Dante kent.) en door de van waterdamp doortrokken lucht. Soms gaat deze

beurtzang gansche nachten door. Ook de vrouwen der visschers in de afgelegen dorpen blijven op deze wijze in gemeenschap met de mannen, die soms mijlen ver op zee, voor hen onzichtbaar, ronddobberen in de kleine zeilbooten. —

Vanmorgen is er een begrafenis in gondels het Canal Grande komen afglijden. Voorop de gondel die den doode wegvoerde: een bed van bloemen, van de kist was niets te zien. Daarachter een zes of zevental gondels met de familieleden en alle vol bloemen — al maar bloemen: roode, paarsche, witte, blauwe, een overvloed van bloesems, en al die kleuren weerspiegelden zich in het klare water van het kanaal. Iedere gondel werd voortbewogen door twee gondeliers, in statig rhythmisch beweeg, en zoo drevén ze alle zeven langzaam maar gestadig voort, tot zij bij een hoek één voor één geluidloos uit het gezicht gleden, als barken naar de onderwereld....

De duiven op de Piazza San Marco .... Meestal trip-pelen zij parmantig en behaagziek op hun roode korallen pootjes over den als een balzaal ingelegden vloer tus-schen de elegant-statige gebouwen der Procuratien en vóór dien Oosterschen Tempel: San Marco, en laten zich voeren door de wandelaars, de talloze vreemdelingen en de Veneti-aansche „bambini” met hun „baglia's” 1). Vertrouwelijk en mak verdringen zij zich om ieder die neergehurkt hun een handvol maiskorrels voorhoudt. Dan pikken de snaveltjes gretig in de handpalm, zoodat de vingertoppen het zachte borstje aanraken; de fijne roode pootjes dribbelen gejaagd om toch maar gauw bij de begeerde lekkernij te zijn — en steeds grooter wordt de groep om de weldoende hand, tot-dat het een gewirrel-warrel wordt van draaiende kopjes, fladderende vlerkjes en grijs met pauwblauw glanzende nekjes, — op, boven, naast elkaar — omhoog fladderend en weer neerploffend. Als dan een zonnestraal doorbreekt gloeit en fonkelt het teer en warm in het milde licht. Soms als er storm op til is, of als om twaalf uur het „caneone” over de stad davert, vliegen zij plotseling alle gelijk-tijdig omhoog in sierlijke vlucht, en zwenken over het plein — een wolk van grijs en wit en wat groenachtig blauw.

Op de Piazza degli Leone, naast den San Marco, staat een prachtig doopvont achter de bronzen leeuwen, en daarbij is een bekken vol water, waar de duiven geregeld komen drinken en baden — de pootjes en lijfjes zoo vol welbehagen onderdompelend in het voortdurend opwellende frissche water — de vlerkjes klapwiekend — elkaar verdringend. Als achtergrond een stuk gebeeldhouwde gevel van San Marco: — het heeft de bekoring van een antiek relief.

.... Dan, tegen den avond, wanneer de dalende zon nog juist den voorgevel van San Marco verlicht en alle mozaïken in vuur en vlam zet, zoodat de basiliek fonkelt en trilt als een juweel in blauw en rood en geel en goud — dan zoeken de duiven hun slaapplaats op in de duizend kleine halletjes van het steenen kantwerk der kerk....

Al die talloze kerken — overal verspreid, in de nauwe kronkelende steegjes, op de nauwe kleine pleintjes — de campo's, — en die vooral 's morgens en 's avonds de gansche stad vervullen met hun gelui, met diepe, zware en hooge, lichte klokketonen — de stem van Venetië!

O! op een zonnigen achtermiddag zich in een gondel te laten voortdrijven door al dit water, dat klokkend en kabbelend langs de boorden van de zwarte gondel klotst — dat wiegelende, deinende sierlijke vaarttuig! voortgestuwd door den schrijlings op den achterplecht staanden gondelier, te stevenen naar de open lagune, door het breede Canal Grande met de voorname paleizen, en dan door de „Laguna Veneta” zelve met den blik op Venetië van de zeezijde! Maar bovenal om te zwerven door de grillig in elkaar vloeiende kleine kanalen, de „rio's”, die even nauw en bochtig als de smalle straatjes — de „calle's”, onder wier hooge bruggetjes zij telkens doorglippen, als een kanalendoelhof, om en door het stegenlabyrinth, de gansche stad door-kruisen. Tusschen de hooge, oude paleizen door te varen, die bijna alle iets schoons bezitten, hier een ijzeren balcon, daar een

Foto Anderson.

EEN DER KANALEN VAN VENETIË.

gebeeldhouwde portiek, een venster, een ingemetseld relief, een daklijst.... En telkens vanuit een kleinen tuin een bos overhangende slingerplanten of de takken van een boom, het jonge groen zoo roerend frisch en teer te midden van al die ouden steenen.

Zoo zacht voort te glijden — geen ander geluid dan de roeislagen van den gondelier en het gorgelend water — en als een liefkoozing de koelte te voelen op voorhoofd en oogleden. Droomerig voort te drijven bij het eentonig zangerig roepen „a-ol”, „sia stali” „zia premi” als rechts of links moet uitgeweken worden — en geheimzinnig en met ongelooflijk scherp draai de hoeken om te glippen, terwijl andere gondels even geluidloos en even zeker voorbijglijden....

Als de lantaarns aangaan, verlaten wij noode het plein van San Marco, waar het scheidende daglicht strijd voert tegen de vallende duisternis met het lampenschijnsel, en

Foto Anderson.

VENETIAANSCH GONDEL.

1) Kindermeisjes.

drentelen langzaam door de bochtige straatjes naar huis. In de vensters der kleine, lage winkels ligt het vol bloeiende, uitheemsche dingen; daar glinsteren kralen in hun naieve weinig kostbare pracht, of glanst het leerwerk op in dezelfde doffe warme tinten of valt het lamplicht op Venetiaansch glaswerk of op roomkleurige stukken kant, — of dat alles is bijeengebracht in een groote zaal van een oud paleis in passende omgeving...

Een nationale feestdag. Vlaggen wapperen in de smalle, grauwe stegen, het mooi rood, wit, groen van Italië's standaard. Dien dag is ook de vlag in top geheschen van de drie hoge bloedroode houten masten vlak vóór den San Marco. De kleurige breede banen wapperen vol edelen zwier tusschen het oude stedenschoon...

Het is steeds vol menschen op de pleintjes en in de stegen, en talrijk zijn de vrouwen en meisjes met hun lange omslagdoeken van gekrulde zwarte wol, waaraan de zeer lange franje gracieuselijk bengelt. Zij dragen geen hoed, maar het dikke kroezige haar is steeds keurig gekapt, en met hun kleine coquet geschoeide voetjes trippelen zij sierlijk langs den weg, dien zij stoffeeren. Vreemd doet het aan, geen trein, geen tram te zien, geen auto, geen rijtuig, geen wagen, geen rijwieltje, geen enkel viervoetig dier zelfs, enkele honden en katten uitgezonderd.

Dit alles geeft Venetië zulk een heelegenardig stempelen zulk een groote bekoring! Het is een stad om er grondig uit te rusten van al het gewirwar, al het gedruisch van het moderne leven. Koel en geruischloos omzweeft de Genius der stad den moeden mensch en brengt hem zachtkens tot rust...

Eindelijk, op een vroegen morgen om 5 uur sloeg het afscheid — een gondel lag gereed. Wij voeren weg over het donkere water dat — het was vloed — tot boven aan de kademuren reikt en glad als olie was — zonder één rimpel. Hoog ergens floot een merel, jubelend en klaar. De morgenster fonkelde nog aan den kobaltblauwen hemel — enkele lantaarns brandden nog, en geen ander geluid dan het klotsen van het water om de gondel, en die merel, hoog ergens in een boom. Een morgenkoelte en een overweldigende onwezenlijke schoonheid, die vergeleed... M. DE ROUVILLE.

Foto Anderson.

EEN DER STRAATJES IN VENETIË.
DE CALLE RAMPANI.

BIJ DEN PUT.

Een Servische vertelling van LAZAR K. LAZAREVIĆ.

Bewerker: A. H. K. MILO. (Vervolg).

DE toestand werd ten langen leste te bont voor de vrouwen, en toen Anoka op zekeren dag naar de markt was gegaan, belegden ze een geheime vergadering. „Ik weet niet, zusters, waardoor wij tegen God hebben gezondigd, dat wij zóó moeten lijden!” zoo begon de eerste. „Ik weet het, bij God, ook niet!” viel de andere bij. „Wat een bezoeking en kwelling!” „God alleen kan ons helpen!” „Zóó kan het niet doorgaan.” „Laten we er met Radojka over spreken. Dan kan die er met grootvader over praten. Doe jij het woord, Selena!” „Waarom ik?” „Heeft ze niet van jou gezegd, dat jij haar armband hebt gestolen?” „Ja — en heeft ze jou niet gezegd, dat je man een wilde pope zou zijn?”

„Ze heeft Mirjana voor de voeten gegooid dat ze van arme familie is.”

„En Belinka, dat ze bastaarden gebaard heeft!” „En toch zouden de vrouwen met moeite het besluit genomen hebben om iets te vertellen, als Radojka dit gesprek niet al lang had afgeluisterd en ook Arsen zich niet bij grootvader had beklaagd, dat Anoka een fonkelnieuw keurslijf in stukken had gescheurd.

Arsen was gewoonlijk een stille jonge man. Van zijn jeugd af had hij slechts gehoorzaamheid geleerd. Hij kon niet eens hout verkoopen. Men moest hem uitdrukkelijk zeggen hoeveel hij er voor vragen moest en tot welken prijs hij het mocht afgeven. Toen Arsen bij zijn grootvader binnenkwam, zat deze alleen in de kamer. Daar hij tot geen ander werk meer in staat was, pelde hij erwten. Grootvader leek zeer gesloten. Hij keek niet op, gaf den kleinzoon geen hand en mompelde slechts:

„Een lang leven zij U!”

„Grootvader, ik verzoek u, ik — het gaat me niet goed — mijn eer is weg.”

De oude man keek hem onwillig aan. „Ja,” zoo vervolgde Arsen, „het is niet goed wat ik doe — maar wordt niet vertoord.”

De grootvader richtte het hoofd rechtop, stootte toornig den schotel met erwten van zich af en er kwam over zijne lippen:

„Ik weet alles! Wat ben je voor een man? Ben je daarom saam gaan hokken met die — dië”. Hij zweeg een poos en toen — „met die — om de rust van mijn huis te verstoren?”

Arsen schrok toen hij vernam, dat de oude alles wist. Zijn stem weigerde.

„Vergeef me, grootvader, ik weet zelf niet, wat ik wil. Vergeef me.” Hij strekte de handen uit.

De oude man weerde hem af. „Verdwijn! Verontreinig mijn handen niet. Ben jij een man?”

Arsen keerde zich om naar den muur en bedekte de oogen met de mouw van zijn jas.

„Doe met mij en haar, wat u wilt! Dood mij en jaag haar weg! God zal u van schuld vrijspreken. Maar stoot mij nu niet van u af.”

Grootvaders baard trilde zacht. Hij wilde zijne ontroering verbergen. Hij leunde ver achterover en keek naar de zoldering.

„Hoor eens, mijn jongen, je hebt haar zelf uitgekozen. Heb ik je soms geraden, het te doen of na te laten?”

„Neen, God beware mij — ik alleen ben schuldig.”

De grootvader wilde zich een gewichtig aanzien geven en zeide: „En moet ik nu goed maken, wat jij bedorven hebt?”

„Ja, bij God, dat moet u doen!”

„Maar ik weet niet hoe!”

Als Radojka tegenwoordig was geweest, dan zou ze opgemerkt hebben, hoe in de samengeknepen oogen van den ouden man een glim van kinderlijk-sluwe zelfbewustheid lichtte.

„Zooals God het u ingeeft!” meende Arsen.

„Ja — ja — och kom — Haat je haar soms?”

Arsen schrok... Hij zou deze vraag liever niet beantwoord hebben, maar de oude man keek hem aan als stond hij op een antwoord. Toen kwam hij hem te hulp en zeide: „Ik weet alles! Ik weet alles! Ik vraag je: is jou wat aan haar gelegen?”

Arsen zweeg opnieuw. Hij wilde een antwoord ontwijken. Maar ook de grootvader zweeg en zag hem strak en verwijtend aan.

„Het moet daaraan liggen, dat Burmaz haar in den grond

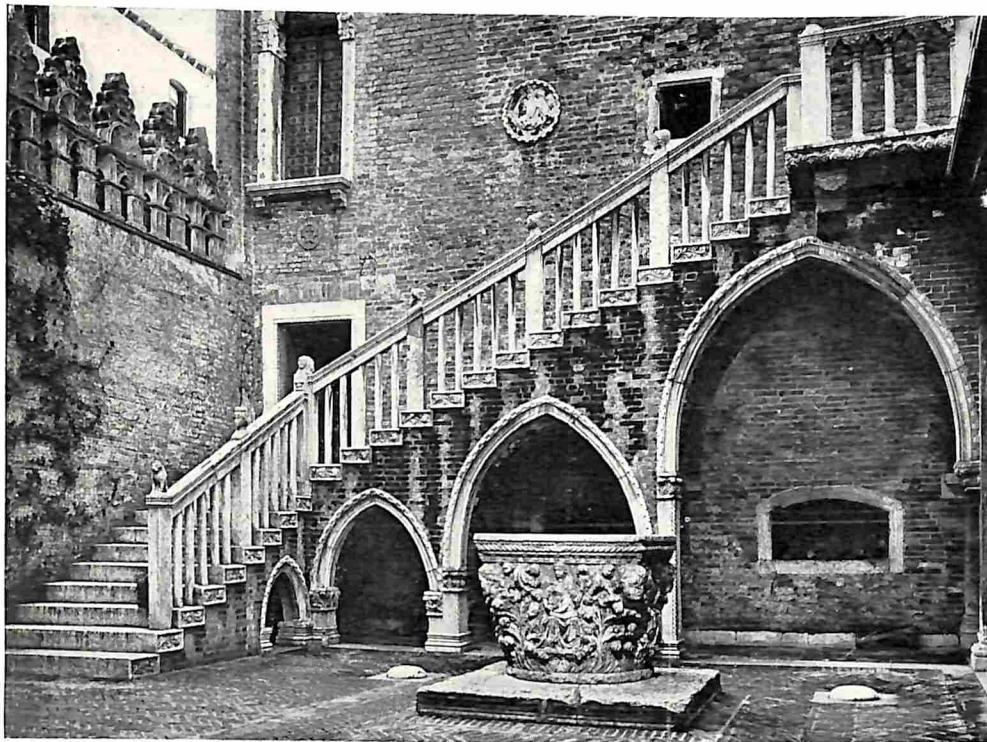

Foto Anderson.

BINNENHOF VAN HET PALAZZO „CA D'ORO”.

heeft bedorven. U weet het — het is zijn enig kind”. ontweek Arsen. De oude scheen zijn geduld te verliezen.

„Hoor je niet wat ik vraag? — Ik vraag je: of je van Anoka houdt. Dát wil ik weten.”

Arsen liet het hoofd zakken, nam zijn neus in de vuist en begon de schouders op en neer te bewegen. Vol schaamte antwoordde hij langgerekt: „Ik weet het niet.”

„Maar dat moet je weten. Daarna kan ik pas beslissen.”

„Neen”.

„Goed! En ga nu, dan zal ik bij mezelf overleggen.”

Wie weet te lezen, zal wel bemerkt hebben, dat de grootvader allang met zichzelf eens was, wat hij dacht te doen en dat hij met zijn plan tevreden was.

Dien avond zaten, zooals gewoonlijk, de mannen aan tafel volgens hun leeftijd. Met uitzondering van Radojka was onder hen geen vrouw. De vrouwen eten afzonderlijk. Slechts twee of drie van hen bedienen de mannen. Het was juist Anoka's beurt. Terwijl de twee anderen de spijzen af en aan droegen en de dranken inschonken, leunde zij met den rug tegen de deurpost en krabde met den vinger in den neus. Nauweijks had de grootvader zijn blik op haar gevestigd of alles werd stil. Radojka voelde haar hart kloppen.

Anoka echter vermoedde niets.

Nadat het avondeten was afgelopen, maakten de mannen een kruis en wachtten op het teken van opstaan, dat grootvader moest geven. Deze schoof zijn stuk brood, vork en lepel terzijde en stak het mes in de scheede. Toen hief hij zich op de elbogen omhoog, liet zijn blik over alle anderen glijden en vestigde hem tenslotte op Anoka. Eindelijk begon ook zij ongerustheid te gevoelen en zij liet de handen zakken. Toen richtte zij zich op en wilde heengaan.

„Wacht even, mijn dochter!” riep de oude man met een ongewoon-luide stem.

Allen waren ontdaan. Met dezelfde stemverheffing vervolgde hij:

„Mijn kind, er geschiedt jou velerlei onrecht in mijn huis. En zulks van de kant der familie.”

Wie had het ooit beleefd, dat een Servische vrouw zich zou durven verantwoorden? Ook Anoka zweeg, maar haar hand greep haar dijbeen en woelde in het vleesch. Op denzelfden helderen toon en

met kalm gelaat vervolgde de oude man:

„Ik wensch dit niet, zoolang ik leef! Ik duld niet dat wie ook van mijn kinderen in mijn huis tot slavernij komt! Ik verneem, dat deze vrouwen (en hij wendde het gezicht naar de keuken) je plagen en onaardig tegen je zijn. Maar ik ben hier meester!”

Anoka zag een onheilspellenden blik in grootvaders oogen. En ondanks haar haat gevoelde zij voor de eerste maal een lichte vrees.

„Ze hebben altijd wat op je aan te merken. Ze zouden willen, dat jij altijd voor hen werkte en ploeterde. Alsof je uit een nederig gezin stamde!”

Hij gedroeg zich zoo onbeholpen lief-talig en zachtmoedig, dat Anoka de haren te berge rezen.

„Maar ik duld dat niet! Ik ben oud en krachteloos en het valt mij moeilijk orde te houden onder zoo velerlei volk. Daarover wil ik thans niet spreken...”

Zijn gelaat kreeg een strakke uitdrukking en zijn lippen beefden. Toen begon hij dof en moeitevol te spreken:

„U allen — luister ook gij, Radojka en gij Blagoje — U allen en uwe vrouwen beveel ik, dat gij haar in alles gehoor-

zaamt”, en hij wees daarbij met uitgestreken arm op Anoka.

„En ik wil, dat zij niets verrichte in mijn huis, opdat zij haar schoone dameshandjes niet besmeure. Geen wijn zal zij inschenken. En God moge hem dooden, die haar niet gehoorzaamt of haar in het geringste beledigt.” Hij richtte zich in volle lengte op.

Arme grijsaard! Hij was statig en toch lachwekkend en medelijdenswaardig. Hij beefde als een in het nauw gebrachte vogel, toen hij heenging.

Allen maakten een kruis en stonden op.

Zwijgend gingen ze in een boog voorbij Anoka, alsof ze bang waren haar aan te raken.

Vreeselijk en afschuwelijk was echter de toorn van Anoka.

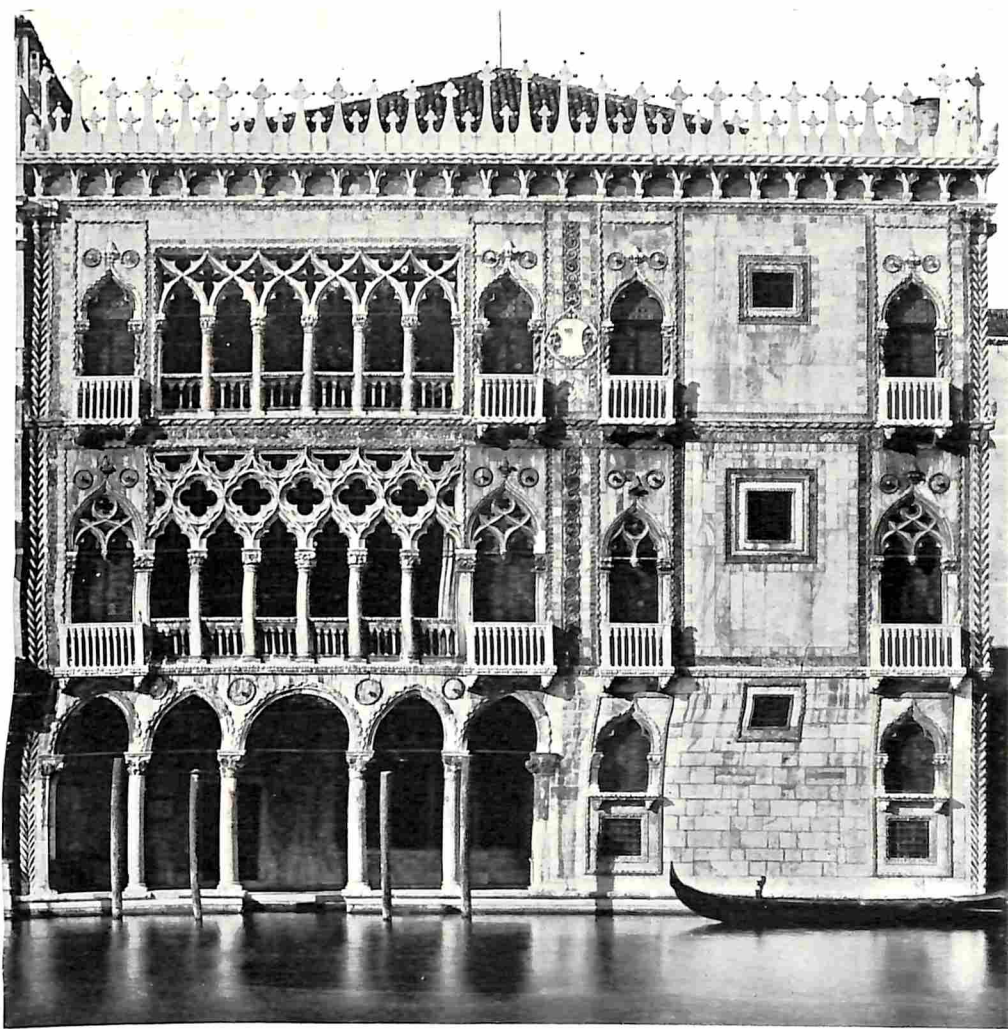

Foto Anderson.

HET PALAZZO CA D'ORO AAN HET CANAL GRANDE TE VENETIË.

Als een waanzinnige vloog ze naar de vrouwen in de keuken:

„Hebben jullie het gehoord — jullie?”

Verbeeldt u, vrouwen die iets niet hooren.

„Ik wensch, dat men mijn bed spreidt onder de linde. Ik wil de matras van grootvader, het hoofdkussen van Radojka en de deken van Blagoje hebben. En jij, Petrya, die een tot dwangarbeid veroordeelden broeder hebt, jij zult met een veeren bezem de kippen uit de linde verjagen en den heelen nacht bij me waken. En wie niet gehoorzaamt, zal God dooden! — Heilà — jullie — hebben jullie het gehoord?”

Inderdaad, vaak is de mensch erger dan een beest.

Niemand sprak een woord. Iedereen was met vrees vervuld en allen zweefden grootvaders woorden voor den geest: „God zal hem dooden!”

Arsen liep regelrecht naar den dorschvloer, ging tusschen de garven liggen en trachtte te slapen. De slaap is echter geen deken, die men zich over het hoofd kan trekken.

Anoka zocht nu ook haar legerstede op.

Maar het viel haar niet zoo gemakkelijk om in slaap te komen, als ze wel gedacht had. Wat haar tot nu toe nog nooit was overkomen, ze voelde zich nu eenzaam.

En het scheen haar bovendien toe of ze geen dak boven het hoofd had, of ze reed op een wild paard zonder teugel of ze op een bewogen zee ronddanste in een scheepje zonder stuurman. In haar binnenste worstelden haar wilde aandrift en haar ingeboren goed hart met elkaar. En er was niemand om haar gedachten te leiden. De wereld is verkeerd, ze staat op haar kop. Maar haar wilde natuur liet haar niet los.

„Waarom sluimer je, slechte meid, wanneer ik je bevelen heb om te waken”, schreeuwde ze tegen Petrya. „Wil je dan, dat God je dooden zal?” (Slot volgt).

De Grootte Houtpoort te Haarlem.

In het nummer van 1 April l.l. plaatsten wij een afbeelding van Haarlem's Kleine Houtpoort, wat ten gevolge had dat enkele lezers ons hun verlangen kenbaar maakten ook iets te vernemen omtrent de poort, die toegang verleend heeft tot de Grootte Houtstraat, ter plaatse ongeveer waar thans de bekende dobbelsteenen prijken. Voldoende aan dit verzoek, beelden wij hierbij ook deze poort af, zooals zij zich in den aanvang der 17de eeuw vertoonde. 't Was een zwaar gebouw, zooals men ziet, maar, schoon grooter dan, toch niet zoo opvallend van vorm als de Kleine Houtpoort.

Reeds in 1420 stond er daar ter plaatse een poort, die aan de binnenzijde met muurschilderingen van Jan van Sorel schijnt versierd te zijn geweest. Tijdens het beleg door de Spanjaarden was deze oude Grootte Houtpoort zóó vervallen, dat zij met aarde werd dichtgeworpen. In 1590 werd een nieuwe poort gebouwd, naar het ontwerp van Mr. Willem Diricxz den Abt, die ter zijde werd gestaan door den stadstimmermeester Pieter Pietersz; in 't voorjaar van 1591 was zij voltooid.

Het poortgebouw, opgetrokken in baksteen, afgewisseld door bergsteenen banden enz., was vierkant. Zijn muren eindigden in kanteelen; aan de hoeken waren hangtorentjes aangebracht. Het dak werd gevormd door een vierzijdige spits. Een klein voorgebouw aan de buitenzijde werd geflankeerd door achthoekige torens, bekroond door een schildhoudenden leeuw.

In 1824 viel de Grootte Houtpoort onder de slagen van den moker, als eerste van Haarlem's poorten. In verband met de in 1825 te houden Tentoonstelling van Nationale Nijverheid werd besloten tot dezen afbraak, waarvan men een verfraaiing der stad verwachtte....!!

DE PET.

(Naar het Leven).

ROB was een echte buitenjongen: van geplakte haren moest hij niets hebben, een stijve boord leek hem een soort vrijwillige strop en alleen de lange broek vond genade in zijn oogen, omdat geen buitenstaander zich nu voortaan meer kon bemoeien met de gaten in zijn kousen. Maar nooit was Rober toe te bewegen pet of hoed te dragen. Die artikelen kwamen zoo in zijn garderobe ook niet voor.

Nu zou Rob in deze paaschvacantie uit logeeren gaan bij een volop Haagsche tante en, ondanks den diepen afrond tusschen zijn ruige ongegeneerdheid en haar statige preciesheid, waren tante en neef bijzonder goede vrienden. Moeder echter, bij ondervinding kennend de strenge levenswisen van haar oudste zuster, achtte het ondenkbaar, dat Rob zonder pet zou kunnen logeeren op de Koninginnegracht, en dus haalde ze hem op een goeden dag van de H. B. S. en stapten ze samen de heerenhoedenwinkel binnen, waar de buigerige firmant met spottende overdrijving zijn genoeg uitte, ook eens kennis te maken met dit lid der familie.

Rob liet gewillig met zijn hoofd sullen, vermaakte zich met elke pet, die op zijn hoofd kwam, ten slotte scheef te zetten en er tegen zijn moeder de malste gezichten onder te trekken; en toen de koop gesloten was, stak hij met zijn gewone fideelheid zijn arm door den haren en zei in vollen ernst:

„Prettig voor je, hè moek, dat je nu een pet voor me hebt. Jij bewaart hem wel.”

Den eersten vacantiedag ging Rob op reis en bij het laatste afscheid nemen plantte moeder hem stevig de pet op het hoofd; maar, toen ze hem door het raam nog nakeek, zag ze Rob zonder spoor van pet met zijn lange beenen over het achterhek stappen.

Het raam vloog dadelijk open: „Rob, je pet?”

„In orde! Hij zit in mijn binnenzak. Dag!”

Op het perron stond een andere

tante, die met denzelfden trein naar Den Haag ging, al met spanning uit te kijken naar Rob met een pet, maar met vrij fladderende haren draafde Rob op haar af.

„Geen pet, Rob?”

„Ja, tante, in mijn zak”.

De trein nadert Den Haag.

„Zeg, Rob, zou je nou je pet niet opzetten?”

„Dat heeft nog den tijd, tantetje”.

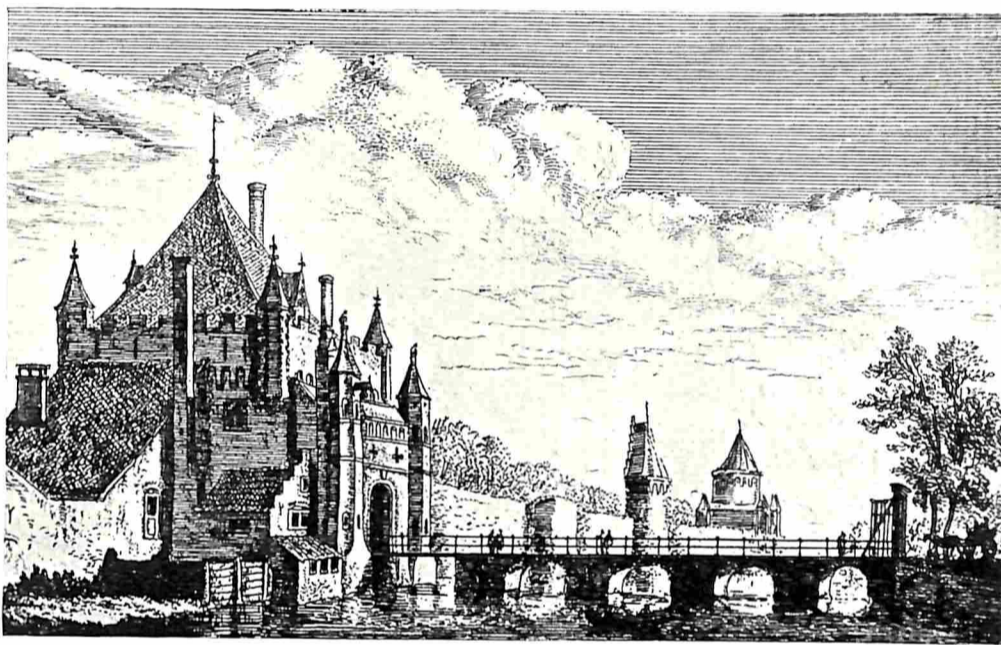
In de drukte van de aankomst raakt Rob's pet uit de gedachtensfeer, voor den stijven groet van den gegalonneerden chauffeur bij het portier geeft Rob een losse slingering tegen zijn haren terug; en in de lichtgevoerde Renault voelt hij vooral zich niet minder op zijn gemak, dan in zijn hockeytent.

Eindelijk de ontmoeting met tante en voor Rob het groote gebaar: hij springt uit de auto, slingert den pet uit zijn binnenzak, duwt hem op zijn bol en vliegt zoo op tante af, die zich al stevig houdt in de hal; want ze weet, Rob's omhelzingen zijn onstuimig als Noordzeegolven: hooren en zien vergaat er je bij en je schudt na afloop onwillekeurig je hoofd. Als tante weer op adem is, roept ze opeens: „Wat is dat Rob, jij, een pet!”

Rob beschouwt dit als de gezegende officieele vrijstelling van het onding en uit dankbaarheid volgt een tweede zeegolf, waarbij de pet als slingerend schuim tante om de ooren vliegt.

De pet heeft het daglicht niet weer gezien, voordat moeder na de Paaschreis hem totaal verfromfaaid weer vond in... een schoenzak.

J. M. St. P.

DE GROOTE HOUTPOORT TE HAARLEM.

Naar de ets van Rademaker.

HET VOORJAAR KOMT.

Nauw uit des winters ijsig-strenghe boei ontslagen
ligt 't naakte akkerveld in vroegen zonneshijn,
welks glanzing glijdt warmkoest'rend over landen heen,
waarlangs nog kort-geleên de storm en sneeuw kwam jagen.

Ontwakend uit verdooving, nu de ruwe vlagen,
van gril'gen wintervorst voor goed verdwenen zijn,
gaat straks het landschap zich in nieuwen tooi weer kleên,
wjl 't voorjaar aan den verren horizon komt dagen.

En boven 't land stijgt weer de leeuwerik omhoog,
de gouden zon te-moet aan hoogen hemelboog,
om daar in helle juiching luid zijn vreugd te melden.

Zijn zang schalt hoopvol weer de wijde luchten door,
en wekt tot zingenslust straks heel het voog'lenkoor,
welks lied weerklinken zal langs weiden en langs velden.

D. A. POSTEMA

BLOEIENDE VRUCHTBOOMEN.

TOT de voorjaarsweelde, die ons elk jaar opnieuw in ver-
rukking brengt, behooren zeker wel in de eerste plaats
onze bloeiende vruchtboomen. Wat een prachtig gezicht
levert een bloeiende appel- of pereboom niet op! En dan
al die rijk bloeiende kerseboomen, vooral in die streken, waar
deze groote en kleine boomgaarden vormen. Behooren de ker-
sen reeds tot de vroegbloeiende boomen, evenals de perziken en
abrikozen, die nog vroeger bloeien, toch is er nog een boom,
die echter meer als sierboom, vooral als sierstruik in parken
en tuinen wordt aangeplant, die het van alle deze nog wint
en bij gunstig weer reeds einde Maart, begin April zich tooit
met bijzonder fraaie, witte bloesems, die zoo fraai afsteken
bij de dan nog bladerlooze boomen en struiken. Die boom
is de *Sierpruim* (*Prunus Pisardi*), die minder om de vruchten
dan wel om het fraaie, roodbruine blad en den vroegen bloei
wordt aangeplant. Nu de lente dit jaar zoo lang op zich laat
wachten, kan er van een vroegen bloei onzer vruchtboomen
geen sprake zijn en zal ook de Sierpruim hare bloesems niet
eerder ontplooiën, dan tegen den tijd, dat eene mildere
temperatuur haar, als het ware, daartoe dwingt.

Onder de vele kersensoorten zijn de Mei- of Maaikersen
wel de meest bekende en ook de lekkerste en meest gezochte.
Ze rijpen echter niet in de Meimaand, maar eerst later in
den maaitijd. Vandaar de naam „Maaikers”, waarvan men
ten onrechte Meikers heeft gemaakt. Perziken en abrikozen
worden meestal als Leiboomen of Spalieren tegen muren of
schuttingen geplant. Aan beiden geven men een warm,
beschut plaatsje op het Oosten, het Zuiden of het Zuid-
westen. Wanneer men er bij het planten de noodige zorg aan
bestedt, willen ze op iederen grond wel groeien. In warme,
zanderige gronden, die tevens kalkhoudend zijn, zullen ze
echter minder van de vorst hebben te
lijden, dan in zware leem- of kleigronden.
Eene doelmatige bemesting is voor een
goeden groei een vereischte. Nooit geven men
ze echter verschen, nog onverteerden mest,
daar deze in de meeste gevallen de zoo
verderfelijke gomziekte veroorzaakt.

In Limburg zagen we ook den perzik
heel veel als halfstam aangeplant, en waren
zulke boompjes, in vollen bloei staande,
een genot voor de oogen.

(*Slot volgt*).

R. TEPE.

PADEN.

PADEN zijn eigenlijk ondingen, las ik.
Och, zij zijn het niet, zij hooren
het niet te zijn, zij worden vaak
verknoeid, maar paden zijn belang-
rijk, heusch. En niet alleen belangrijk zijn
ze in werkelijkheid, maar zij blijven in
onze herinnering als de momenten in
den tuin, als de momenten in een land-
schap, als de momenten in ons leven.

Ik weet zooveel paden, zooveel wegen,
zooveel landwegjes, zooveel brengers door
bloemenweelde, zooveel lanen, statige,

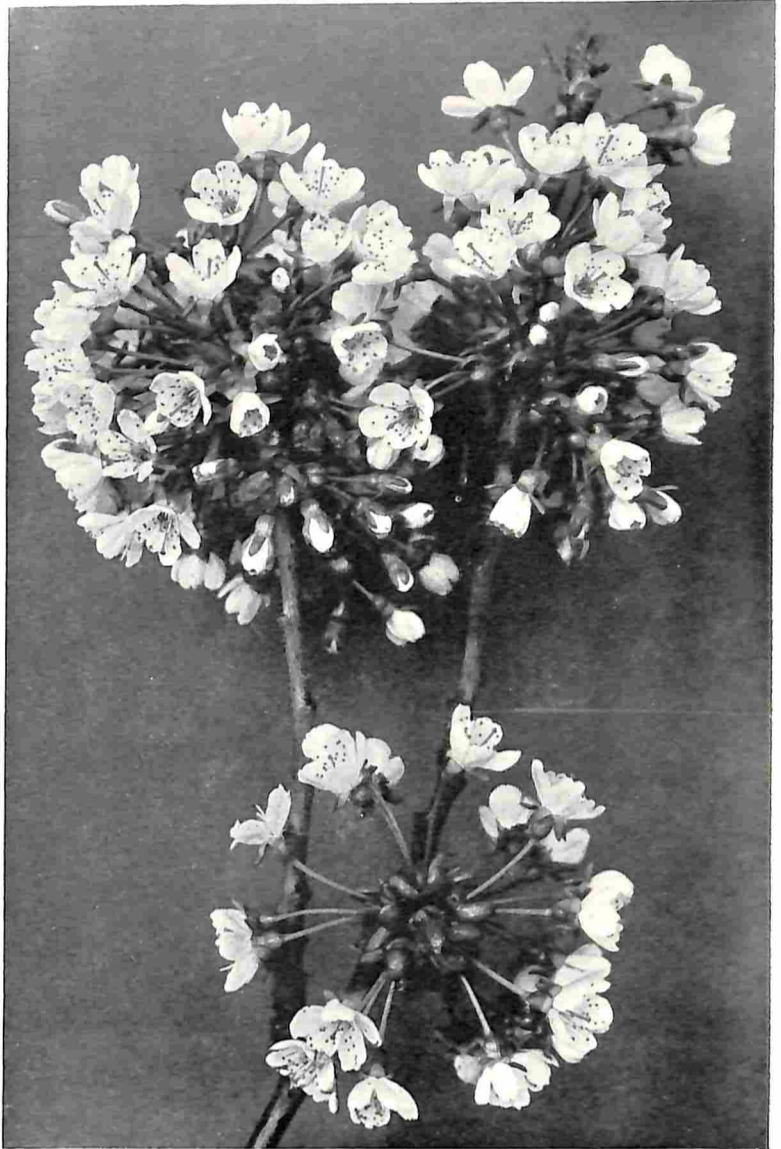

Foto R. Tepe.

BLOEIENDE KERSETAK.

vriendelijke, blijde, ik weet zooveel schoons dat er te beleven
is al over de paden gaande, dat ik niet begrijp dat het ondingen
moeten zijn.

Paden — ondingen.

Zou ik dien boschweg vergeten in de Ardennen, waar bij
het omgaan van de bocht, ik ineens stond voor het groote
hert met het gewei, dat moeilijk tusschen boomen te dragen
ware geweest. Wij, die geen gewei hebben, wij kunnen wel
gaan tusschen zeer dicht opeenstaande boomen, maar een

RIJK VAN BLOESEMS VOORZIENE KERSETAKKEN.

pad is zoo vertrouwd en zooveel gemaklijker. Dat, toen, was een zeer stil pad tusschen de dennen, het was gekomen van beneden uit het dal en had mij ook door open plaatsen gevoerd, waar de heide grœide en bloeide en waar de konijnen waren, en toen zoo in het bosch waar de herten waren.

Waar zal ik toch beginnen om van de wegen te vertellen, om te zeggen, dat het geen ondingen zijn? Zal ik met het paadje in mijn tuintje beginnen, toen ik een klein meisje was, dat smalle nauwe wegje, waar de voetjes in de kleine klompjes gingen?

O, ik zorgde er goed voor, en netjes was het Zaterdags door het harkje terecht gemaakt, en het was ook niet zoo kort, het kwam immers langs zooveel van die dierbare planten, het viooltje en de paardebloem en het madeliefje, het dubbele madeliefje en het kwam langs een mooi steentje en een stukje glas en kwam het dan niet bij het kleine bakje waar de vogels uit dronken als ik achter een boom te kijken stond?

Vogels en steentjes en stukjes glas, daar komt ineens voor mij de toegangsweg, die een vogel maakt naar zijn liefdeshuis, een paradijsvogel in Nieuw-Guinea, the Gardener bowerbird, zooals Country Life hem noemt. Hij bouwt een gang naar een kegelvormig priëel van twijgen, zowat vier voet hoog en even breed, en vroolijk gekleurde bloemen en vruchten legt hij in gelijke hoopjes op een grondbedekking van met zorg gekozen mos, zacht en gelijk gemaakt voor den dans, dien hij voor zijn wijfje dansen zal.

Als vogels, die in de lucht hooren, wegen maken en versieren, ze aantrekkelijk maken, zouden wij dan hier op aarde dulden dat wegen, dat paden, ondingen zijn?

Versieren, aantrekkelijk maken, begaanbaar maken, den brenger naar het doel belangrijk maken, moeten wij dat van de vogels en van de kleine kinderen leeren?

Wat zijn er niet een mogelijkheden. Een pad, een weg, dat kan toch een vriend zijn en worden voor den mensch, en in ieder geval moet het een vriend zijn van de naaste omgeving, hetzij tuin, hetzij park, hetzij de wijde wereld.

Pad en omgeving zijn absoluut een, wanneer het goed is, de belangrijkheid is in de een als zij ook is in de ander. Een pad is belangrijk als de omgeving het is en de omgeving als het pad het is.

Wat heeft een pad anders te doen als maar zoo stilletjes te gaan voor een prachtig vergezicht en ons te brengen even door een schaduwgedeelte heen, opdat onze oogen uitrusten vóór ze komen daar waar het pad ons brengen moest, het schoonste punt?

Maar als de omgeving niet belangrijk is, dan heeft het veel te doen.

Wat doet het dan?

Gaat het dan door een pergola heen, waar de rozen bloeien en de lavendel geurt, gaat het dan langs de witte Madonna lelies, gaat het dan zoo een trapje af waar, over den steenen rug, de Desmodium hangt, met zijn herfstbelofte?

Gaat het verder in het verdiepte tuintje, langs zooveel bloemenschatten, naar het bankje toe, daar bij de waterlievreurde in het vijvertje? Houdt het daar op?

Neen, het gaat langs het grasveldje en dan een trapje weer op en staat even stil bij het witbonte klimoprakje dat zich opwerkt tegen den ouden steen; om dan te komen in de donkere

boschpartij, waar de digitalis op zonbelichte plekken staat. Maar nu vindt het toch zeker zijn eindpunt?

Zou het dan niet naar het frissche brengen, daar voor onze oogen, dat daar in het felle licht te feesten ligt? Neen, daar waggelen de gele eenden op het paadje in het boomgaardje, achter elkaar, de woerd voorop, met de slagpennen blauw en schitterend.

En dan tot besluit, komt het uit in den moestuin, waar alles zeer netjes is en de bessen zijn en het schuurtje, waar de werktuigen opgeborgen zijn.

Dan pas is het pad tot zijn eindpunt gekomen, eindpunt?

Kijk het begint weer opnieuw den terugweg te gaan, en die is lang niet dezelfde, wij waren toch immers het huis haast vergeten en kijk het nu daar eens staan; wisten wij dat wij zoo'n vriendelijk uitgangspunt hadden gehad? Hoe houden wij van het huis als wij het naderen, want het is altijd anders en nooit hetzelfde en toch vertrouwd in het wondere licht, waarin wij leven. Och, laten wij toch onze paden belangrijk zien en maken. TINE COOL.

Wat is instinct?

door

C. BINGHAM NEWLAND.

(Vervolg).

OP die wijze laat de gom los en wringt het insect zich door de opening: een treurige verschijning, tot zijn wiekjes zich ontwikkeld hebben en stijf zijn geworden.

We vragen ons af: hoe weet de rups, als ze 't „dakvenstertje" dichtpleistert, dat ze er zoo listig de schors uit moest laten — niet geheel, want er is een dun laagje als 't ware op den *buitenkant* gestrooid, dat klaarblijkelijk de bedoeling heeft te maken dat het gewrocht er egaal van kleur, en van bouw uitziet? En waarom zouze deze voorzorgsmaatregelen nemen, als ze op dat oogenblik kaken bezit, die overal door het weefsel kunnen heenbijten? Dit zijn vragen die slechts beantwoord kunnen worden, indien we aannemen dat een Alwetende Geest *inwendig* werkt.

Het volgende geval is een heel mooi insect: de keizeruil (*Saturnia carpin*).

De cocon van deze soort behoort tot een geheel andere

klasse, die in de veenstreken voorkomt. De rups, ook een mooi dier, voedt zich voor 't meerendeel met heide. Als ze op 't punt is zich te verpoppen, kiest ze een dicht gedeelte van de plant uit, waar ze tusschen de uiterste takjes een fleschvormigen cocon spint. Ofschoon hij op deze plaats wel wat blootgesteld is, ziet men hem gemakkelijk over 't hoofd door zijn kleur, en ook doordat steile halmen van dor parelgras (algemeen in de veenstreken) dikwijls naar binnen getrokken er mee verwerkt blijken, die hem helpen verbergen. Al voelen deze cocons zacht aan, ze zijn uiterst taai en duurzaam, zooals ze hooren te wezen om de wintermaanden te doorstaan bij hun open ligging. De vezamelaar wordt bijna altijd teleurgesteld door 't vinden van een oude en leege huls. Maar zelfs deze zal dienen voor onderzoek, waar het den echten natuurlievhebber toch eigenlijk maar om te doen is, meer dan om er slechts zoo'n dwaze verzameling op na te houden.

Deze uil zou ook machteloos zijn om uit zijn cocon te komen, als hij niet *van te voren* (als larve) zekere schikkingen getroffen had voor de komende gebeurtenis. Zooals ik zeide,

Foto R. Tepe.

BLOEIENDE TAK VAN DEN RONDEN EIERPRUIM.

de cocon is fleschvormig en loopt toe in een stompe punt, waarboven een paar grashalmen, die er mee verweven zijn, uitsteken. Hier uit het topje komt de uil ten slotte voor den dag; maar om te begrijpen, hoe dat uitkomen in zijn werk gaat, zal een doorsnede ons dat beter duidelijk maken dan woorden vermogen.

Om een doorsnede te verkrijgen moet ge een leegen cocon van boven naar beneden openleggen, zoodat ge hem in twee gelijke helften verdeelt. Voor dit doel kan een gewoon zakmes niet dienen; men moet een vlijm of een goed scherp werktuig gebruiken, anders zal men het gedeelte, dat onderzocht moet worden uit zijn fatsoen drukken. Als de snee netjes gelukt, is de „kunst” er om zoo te zeggen af te kijken. Men zal dan merken, dat er eer hii doorgesneden werd, een ronde krans van stijve, weerbarstige borstels was, die naar binnen geleidelijk hooger werden, tot hun toppen zich verenigden en een punt vormden. Deze merkwaardige uitvinding gaat van 't zelfde systeem uit als een omgekeerde aalfuik.

Ik moet nog zeggen, dat het web voor den dag komt en losjes over de punt van den borstel is uitgespreid, zoodat, als er toevallig iets — een klein insect bijvoorbeeld — door dit omhulsel heendringt, het toch nog niet in 't binnenste kamertje kan komen, want het zou tegengehouden worden door een soort van zak, die zich onderaan de borstels bevindt. Zoo zal men merken, dat er van buiten naar binnen geen toegang mogelijk is, maar de bewoner kan zich met een klein beetje moeite naar boven werken en er door de borstels, die eigenlijk geen weerstand bieden, uitkomen.

Hoe de rups tot zoo'n ingewikkeld bedenselsel komt, moet, dat spreekt duidelijk, een mysterie blijven.

Met het oog op deze soort is het hier misschien de moeite waard mede te deelen, dat een geval van parthenogese den schrijver eenige jaren geleden onder de oogen kwam, toen eieren door een wijfje gelegd, (dat in afzondering was groot-gebracht) geheel uitkwamen en de rupsen vervolgens opgekweekt werden.

HOOFDSTUK IV.

EEN SLUIPWESP (*Rhyssa Persuasoria*).

Ik heb van sluipwespen gesproken en zal 't nu hebben over een exemplaar dat kenmerkend is voor de geheele soort en wiens onbewuste levensverrichtingen even verwonderlijk als merkwaardig zijn.

De Ichneumonidae, waarvan er een groote verscheidenheid bestaan, omvatten sluipwespen van alle grootte, van de kleinste insecten af. De *Rhyssa persuasoria*, een viervleugelige, sterke sluipwesp, heeft een langwerpige lichaam, zwartachtig gekleurd met gelige vlekken op zij, en is de grootste vertegenwoordigster (in Engeland) van deze klasse. Het wijfje heeft een legboor van verrassende lengte, die dikwijls verkeerd voor een angel gehouden wordt, maar in werkelijkheid een orgaan is om eieren mee te leggen. Bij nauwkeurige beschouwing blijkt dit instrument zich in drie overlangsche deelen te kunnen slijten. Het middelste uitsteeksel is de eigenlijke legboor, waaromheen de andere twee deelen die er uitzien als haren, nauw sluiten en een beschermende scheede vormen.

Men dient te weten, dat sluipwespen in larve-toestand woekeren op larven van andere insecten, waarvan er sommige

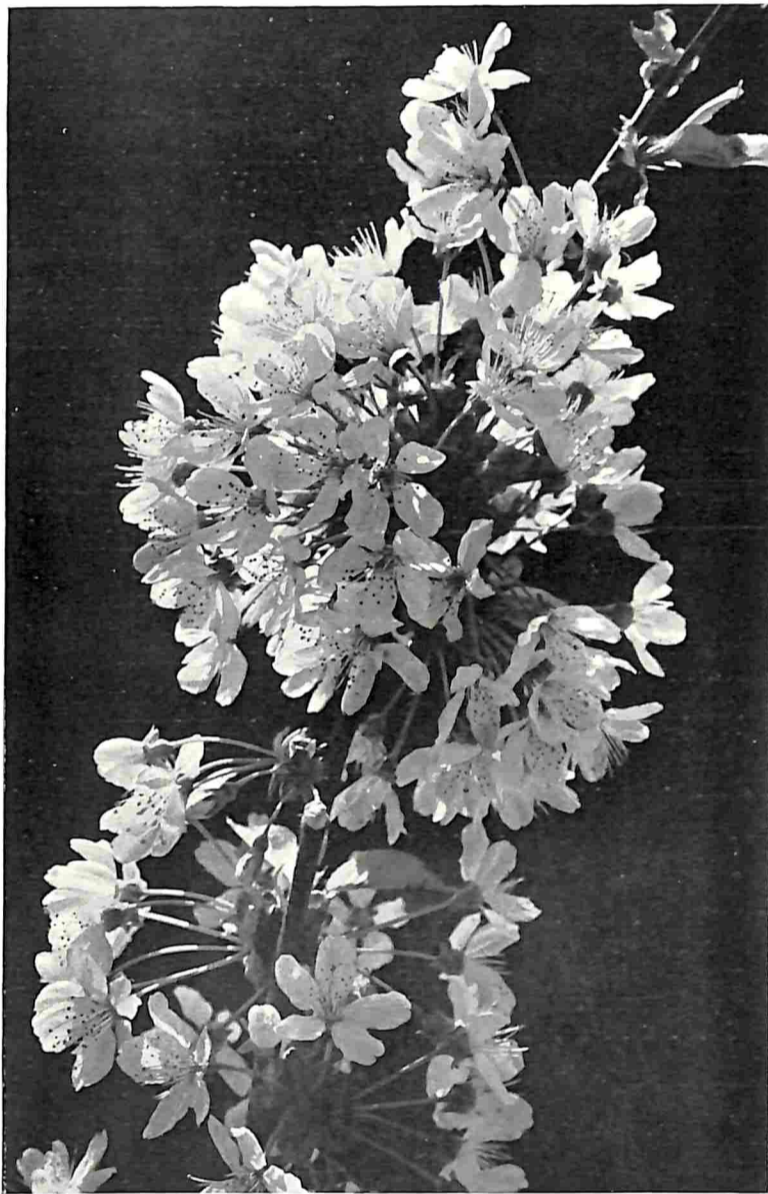
houtboorders zijn. Nu is de gastheer van deze sluipwesp de larve van *Sirex gigas*, de reuzen-houtwesp, die door overeenkomst in kleur er uitziet als een hoorntje. Evenals de sluipwesp is ze ook gewapend met een legboor, een korte, dikke, een aanhangsel, dat zeer tot haar schrikwekkend voorkomen bijdraagt. Met dit wapen doorboort de *Sirex* de schors van sparreboomen en legt een ei in het levende hout. Als de larve uitkomt, eet ze van den boom en holt langzamerhand een tunnel uit in het harde hout, tot ze bijna volwassen is. Dan wendt zij zich naar den buitenkant en boort rechtaan, rechtuit, tot er nog slechts een dun schotje tusschen haar en den buitenkant blijft. Het dier houdt dan op met werken en maakt toebereidselen om zich te gaan verpoppen. 's haar tijd gekomen, dan ontpopt de houtwesp zich en de wereld ligt voor haar open zoodra ze zich naar buiten heeft gewerkt. Zoo gebeurt het, als 't de *Sirex* voor den wind gaat. Maar,

ofschoon zij schijnbaar zoo veilig is voor overlast van buitenaf, heeft de *Sirex*larve in de *Persuasoria* een doods-vijandin, want deze merkwaardige wesp heeft de buitengewone gave, niet alleen om de aanwezigheid te ontdekken van wat haar prooi zal zijn, maar ook om precies de plek vast te stellen, waar de larve zich ophoudt en die — dit dient vermeld — de sluipwesp nooit gezien heeft en nooit zal zien.

De sluipwesp gaat nu op de volgende wijze te werk: nadat ze op den stam van een spar is neergestreken, draaft ze bedrijvig den tronk op en neer, vliegt af en toe eens een eindje en gaat dan weer zitten om haar nasporingen voort te zetten. Gedurende dit onderzoek ziet men de voelsprietten van het insect in een staat van trillende beweging. Dit zoeken naar een *Sirex*larve is van de allergrootste betekenis, want van den uitslag hangt het voortbestaan van het sluipwespenras af. De *Persuasoria* is echter voor haar taak berekend. Weldra ziet men haar stilstaan en terwijl ze haar pooten optrekt, zich stevig tegen den buitenkant der schors planten. Zoo houdt ze zich onbeweeglijk, met uitzondering van haar voelsprietten, die blijven zwiepen in de lucht. Nu wordt de legboor achteruitgestoken, omgebogen en naar beneden gekromd als een cirkel, tot de

uiterste punt rust op een plek vlak onder 't onderlijf van 't insect. Daarna volgt er een drillende beweging met de naakte legboor, die, op haar plaats gehouden door het topje van de scheede, in het hout begint te dringen, terwijl de scheede onveranderlijk haar gebogen vorm bewaart. Het doel van de gespleten scheede blijkt nu duidelijk, want terwijl de legboor al dieper en dieper in het vaste hout zinkt, ziet men het bovenste gedeelte als een lus tusschen de twee haarfijne gedeelten uitkomen en langzamerhand komt het over de geheele lengte uit de scheede. Het gaat echter, door het uiterste puntje dat het op zijn plaats houdt, horizontaal in den boom. Deze uitleg is noodig, daar een oppervlakkig toeschouwer niet licht zou zien, dat er iets gebeurde van 't oogenblik af dat de wesp ging zitten — omdat de eierboor naar allen schijn nog juist zoo is als te voren; maar nu is 't een leege scheede.

Dat zoo'n bewerking mogelijk is, komt door de buitengewone kracht en lenigheid van de legboor, die niet slechts een boor is, maar ook een buis, en zoo gevoelig, dat zoodra

BLOEIENDE TAK VAN EEN KERSEBOOM.

ze in aanraking komt met de larve, de sluipwesp zich gedrongen voelt haar ei in de huid van het dier te leggen. Als dit geschied is, wordt de legboor ingetrokken. Ze komt er in denzelfden lusvorm weer uit, springt terug in de scheede en de wesp trekt af op zoek naar een ander slachtoffer.

Nu is de Sirex ten doode opgeschreven, ofschoon nog niet onmiddellijk, want deze moet in leven blijven om de parasiet te voeden gedurende haar toestand van larve. Zoo groeien ze samen op; de Sirex leeft van 't hout van den boom en de parasiet ontleent haar voedsel aan het vetweefsel, dat zich onder de huid van haar gastvrouw bevindt. Wanneer ze beide volwassen zijn en de werkzaamheden aan den tunnel zijn gestaakt, verpopt de Sirexlarve zich, waarbij de parasiet mee omsloten wordt in de pop. Daarop verslindt de larve wat er van haar gastvrouw overblijft, en zijzelf ondergaat dezelfde gedaanteverwisseling; ten slotte werkt de sluipwesp inplaats van de houtwesp zich uit de verzegelde opening.

Voor mij bestaat er bijna niets in de natuur dat het wonder van de levensverrichtingen dezer soort overtreft. De eigenaardige verhouding die er bestaat tusschen de sluipwesp en de larve van een geheel verschillende soort, de verwonderlijke doelmatigheid der organen en het volmaakt onbewuste begrip, zijn op zijn minst genomen verbazingwekkend; maar daar de dieren slechts insecten zijn, trekken ze weinig aandacht; en behalve voor hen die een studie maken van zulke dingen, is hun bestaan eigenlijk zelfs onbekend.

Sluipwespen zijn uiteraard eersterangs jagers en detectives. Hun speurwerk wordt ongetwijfeld uitgevoerd door middel van de voelsprietten, uiterst fijnbesnaarde organen, zoo gestemd dat ze etherische trillingen beantwoorden. Deze teere organen (voelsprietten) en hun wijzigingen, zonder welke de insectenwereld niet zou kunnen bestaan, zijn eigenlijk niets anders als de antennen der draadloze telegrafie, lichamelijke hulpmiddelen om bovenzinnelijke indrukken op te vangen, een schakel tusschen het stoffelijke en het onnaspeurlijke. Hier hebben wij een voorbeeld van het onnaspeurlijke verband in de natuur, waardoor al haar deelen tot elkaar in betrekking staan en wederkeerig verwantschap toonen, wanneer en zoodra het in het algemeene stelsel vereischt wordt.

Het levensbeginsel (ziel) van het insect of eenig ander dier is dus een haard van onderbewustzijn, tijdelijk afzonderlijk geplaatst, maar steeds „voelinghoudend” met het Al-Bewustzijn.

Het trillen der voelsprietten is een in 't oog loopende eigenaardigheid; dit geldt zoozeer, dat wanneer men een wesp van eenige betekenis haar sprietten op een zenuwachtige wijze ziet bewegen, men wel bijna zeker kan aannemen, dat het de een of andere soort van sluipwesp is.

HOOFDSTUK V.

HET ONDERBEWUSTZIEN MET BETREKKING TOT GROEPEN.

Het voorafgaande toont de werking van het onderbewustzijn in individuen afzonderlijk, maar waar het groepen betreft, geloof ik dat het beginsel van het onderbewustzijn bij een telepathisch verloop tot een gezamenlijke eenheid versmolten is; dat is te zeggen, alle enkelingen binnen een bepaalden kring staan met elkaar in verbinding door telepathie, zoodat één bewustzijn dienst doet voor de geheele groep. In alle geval zullen we dit als werk-hypothese nemen. Dus, gegeven dat de enkelingen gezamenlijk als één bewustzijn optreden, en op dat oogenblik het feit uit het oog verlie-

zen, dat ze, wat het stoffelijke aangaat, afzonderlijke lichamen hebben, dan beseft men, dat werken door gezamenlijken arbeid en gemeenschappelijke handeling uitgevoerd kunnen worden. Maar aan den anderen kant is het onbegrijpelijk, dat dieren, die onafhankelijk te werk gaan, op een trap van ontwikkeling waar verstand ontbreekt, kunstig gewrochte woningen kunnen bouwen, nesten, cellen, opeengestapelde en samengestelde cocons, enz., die onze verbazing en bewondering opwekken.

Toch neemt men over 't algemeen aan, dat het zoo is. Men zegt dat mieren buitengewoon verstandige dieren zijn. Het bewijs hiervoor is, wordt er dan gezegd, dat het doen en laten van de mier geleid wordt door duidelijk te onderscheiden aanvoerders (1), en wat dies meer zij.

Maar dit is toch de zaak uit een zuiver menschelijk oogpunt beschouwen. Van de mier zou men kunnen zeggen: als 't beest ook maar een schijntje verstand bezat, zou het geen uur lang pogen een last {over een hindernis te slepen, waar ze door een paar centimeters op zij te gaan zonder belemmering voorbij kan komen. Het onderbewustzijn in dit geval gebiedt dat er een takje vastgegrepen en zekere richting uit gebracht moet worden, maar het houdt geen rekening met toevallige veranderingen.

(Wordt vervolgd).

1) Over 't verschil in vorm, kleur of bouw tusschen dieren van dezelfde soort (dimorfisme) bij insecten (alles verwant met ons onderwerp), zal ik 't later onder bijenkorven neg even hebben.

Ontvangen boeken enz.

De firma Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage zond ons den derden herzien en veel vermeerderden druk van „Het moderne Landhuis in Nederland” van J. H. W. Leliman en K. Sluyterman, bewerkt door Prof. K. Sluyterman en dr. A. J. van der Steur, met 583 afbeeldingen. Dat een derde druk noodig was getuigt wel van de belangstelling van het Nederlandsche publiek in het moderne landhuis. —

Scheltema en Holkema's Boekhandel deed een derde deel van het bekende prachtwerk „Kasteelen, buitenplaatsen, tuinen en parken van Nederland” verschijnen. Het bevat 594 afbeeldingen, waaronder vele groote, en maakt, in zijn voornamen band, weereen rijken indruk. Aan de platen gaan veertig bladzijden tekst vooraf, waarin de voornaamste vermeldingswaardigheden van elk kasteel zijn genoemd.

Van de fraaie kasteelen, in dit deel opgenomen, noemen wij „het Nijenhuis”, „Twickel”, „Windesheim”, „Eerde”, Dr. Cuypers'schepping „De Haar”, het bekende „Keppel”, het huis „Bergh”, de Limburgsche „Nieuwburg” en „Hoensbroeck”, enz. Verder hebben ook een aantal verdwenen buitenplaatsen, inzonder-

heid aan de Vecht en in Zuid-Holland, een plaats gevonden, benevens eenige van onze mooiste ruïnes. Een boek, dat zich stellig ieder lezer van „Buiten” zal willen aanschaffen. —

Van de Nederlandsche Rotogravure Maatschappij te Leiden ontvingen wij een reproductie in drie-kleuren rotogravure van een schilderij van N. de Vadasz als proeve van driekleuren procédé, dienstbaar gemaakt aan den koperdiepdruk. —

Door de fa. G. Romijn te Oosterbeek werd ons toegezonden haar uitgave: Het landgoed Wolfhezen. Een verdwenen dorp door Alb. Oltmans, commies bij het rijksarchief in Gelderland. Met een aantal illustraties. —

De Uitgever Wolters zond ons de 5e herziene druk van „Plantkunde” door J. Kok, deel I van de „Handleiding bij het onderwijs aan land- en tuinbouw-wintercursussen”. —

Foto C. Steenberg.

GEVEL AAN DE VOORSTRAAT
TE UTRECHT.